Додаток 1
до листа Міністерства освіти і науки України
_____ № _____

Інструктивно-методичні матеріали
для здійснення вибору закладами освіти підручників з кожної назви підручника у комплекті з проєктом обкладинки
для 10 класу закладів загальної середньої освіти

Конкурсний відбір підручників (крім електронних) для здобувачів повної загальної середньої освіти і педагогічних працівників у 2022-2023 роках (10 клас) (далі – Конкурс) та відбір підручників для 10 класу закладів загальної середньої освіти для повторного видання здійснюються з метою забезпечення здобувачів загальної середньої освіти і педагогічних працівників новим поколінням підручників з навчальних предметів Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти ІІ ступеня (далі – ЗЗСО) згідно з переліками, які затверджені наказами Міністерства освіти і науки України від 30 вересня 2022 року № 871 та від 20 березня 2022 року № 315.

Відповідно до Порядку проведення конкурсного відбору підручників (крім електронних) та посібників для здобувачів повної загальної середньої освіти і педагогічних працівників, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 21 вересня 2021 року № 1001 (зі змінами), зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 11 листопада 2021 року за № 1483/37105 (далі – Порядок), на І етапі до проведення Конкурсу ***долучаються заклади загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти, що використовують в освітньому процесі підручники для закладів загальної середньої освіти (далі – заклади освіти)***.

Електронні версії оригінал-макетів підручників, яким надано відповідний гриф МОН, розміщуватимуться в Електронній бібліотеці Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» (далі – ІМЗО) у вільному доступі за покликанням lib.imzo.gov.ua ***з 15 квітня 2023 року.***

Для організованого проведення вибору закладами освіти підручників органам управління у сфері освіти необхідно забезпечити ознайомлення педагогічних працівників закладів освіти з електронними версіями оригінал-макетів підручників, які братимуть участь у І етапі Конкурсу та плануються для повторного видання, та заповнення ними спеціальної форми вибору підручників (додаток 2).

Радимо керівникам провести у закладах освіти наради, на яких ознайомити членів педагогічного колективу з метою і завданнями, які перед ними поставлено.

Педагогічні працівники закладів освіти ***з 15 квітня до 08 травня 2023 року*** ознайомлюються з електронними версіями оригінал-макетів підручників. Це здійснюється для того, щоб на 2023/2024 навчальний рік до кожного закладу

МОН № 1/4275-23 від 28.03.2023

Підписав: Рогова Віра Борисівна
Сертифікат: 26B2648ADD3032E104000000B0DD30002CA3AE00
Дійсний: з 28.12.2022 9:25:09 по 28.12.2024 9:25:09

освіти надійшли друковані примірники саме тих підручників для 10 класу, які будуть обрані цим закладом освіти.

З метою всебічного ознайомлення педагогічної громадськості з новоствореними підручниками для 10 класу ІМЗО організовує такі заходи:

з 17 до 28 квітня 2023 року учасниками Конкурсу буде проведено онлайн-презентації авторських концепцій їхніх підручників на youtube-сторінці ІМЗО (https://www.youtube.com/channel/UCb99utEiwpGkESp19mxAfdg); графік презентацій наведено у додатку 2;

з 15 квітня до 08 травня 2023 року буде проведено обговорення підручників. Задля покращення змістового наповнення підручників пропонується надати пропозиції та зауваження в Електронній бібліотеці ІМЗО на відповідних сторінках, де розміщені електронні версії підручників. Для обговорення будуть запропоновані новостворені підручники для 10 класу закладів загальної середньої освіти, а також підручники, які плануються для повторного видання.

Безпосередній вибір підручників за електронними версіями їх оригінал-макетів у комплекті з проєктами обкладинок з кожної назви підручника здійснюють педагогічні працівники закладів освіти, які викладають навчальний предмет, інтегрований курс, ідентичний навчальному предмету, з якого оголошено Конкурс.

Педагогічні працівники закладів освіти здійснюють вибір підручників шляхом формування рейтингу з однієї назви підручників.

Остаточне рішення щодо вибору підручників має бути схваленим на засіданні педагогічної ради закладу освіти, про що складається відповідний протокол, де зазначається інформація про педагогічних працівників, які безпосередній здійснили цей вибір.

З метою відкритості та прозорості процедури вибору заклади освіти на власних вебсайтах оприлюднюють вищезазначені протоколи педагогічної ради наступного дня після оголошення висновків Конкурсної комісії, а саме ***19 травня 2022 року.***

Кількість примірників кожного з підручників має відповідати реальному вибору закладів освіти. Будь-яка зміна вибору закладу освіти не допускається.

Кожен педагогічний працівник закладу освіти має право повідомити на телефонну «гарячу лінію» [(044) 248-21-61] чи письмово на поштову (вул. Митрополита Василя Липківського, 36, м. Київ, 03035) або електронну (zso.imzo@gmail.com) адресу ІМЗО про вплив або бажання третіх осіб вплинути на його волевиявлення щодо вибору підручників чи про факт зміни волевиявлення педагогічних працівників закладів освіти, в якому він працює.

Відповідно до цих інструктивно-методичних матеріалів закладам освіти всіх форм власності ***з 01 до 10 травня 2023 року*** необхідно заповнити дві спеціальні форми вибору підручників (додаток 3) стосовно вибору підручників для 10 класу, які беруть участь у Конкурсі та які плануються для повторного видання.

Заповнення спеціальних форм відбуватиметься з використанням модуля прозорого вибору підручників на базі інформаційно-телекомунікаційної

системи «Державна інформаційна система освіти» (далі – ІТС «ДІСО»), або будь-якого іншого програмного забезпечення, яке має Атестаційне свідоцтво та відповідає вимогам нормативних документів і може використовуватись для взаємодії з ІТС «ДІСО» (далі – СПЗ ВП).

Інформацію про СПЗ ВП для вибору електронних версій оригінал-макетів підручників можна отримати за покликанням http://diso.gov.ua/support, або скористатися вже встановленим програмним забезпеченням із переліку на http://diso.gov.ua.

У СПЗ ВП вибір та формування результатів вибору відбувається у вигляді спеціальних електронних форм, які потрібно заповнити: **окремо для підручників для 10 класу, які беруть участь у Конкурсі, й окремо для підручників для 10 класу, які плануються для повторного видання**. Після заповнення форми результат в електронній формі надсилається до ІТС «ДІСО».

Порядок дій закладів освіти під час створення переліку вибраних підручників:

1. Відповідальній особі в закладі освіти за оформлення результатів вибору підручників, яка вперше встановлює СПЗ ВП, необхідно отримати у відповідального в органі управління освітою, якому він підпорядкований, ключ для активації та скористатися ним. Заклади освіти можуть користуватися тими ж ключами активації, які вони отримували для формування та пересилки статистичної звітності.

2. У вікні «Первинні налаштування. Реквізити» меню СПЗ ВП відповідальний у закладі освіти перевіряє та за необхідності редагує назву закладу освіти, код ЄДРПОУ, № закладу освіти в ІТС «ДІСО», поштову адресу, мову навчання, ПІБ керівника, номер телефону та електронну адресу свого закладу освіти.

3. Відповідальний у закладі освіти переходить до розділу підручників у СПЗ ВП, де обирає клас у відповідному розділі меню СПЗ ВП та заповнює спеціальну електронну форму з кількістю підручників, вибраних цим закладом освіти.

4. Під час заповнення форми необхідно двічі натиснути на потрібний підручник у списку. Після чого з’являтиметься вікно редагування, у якому необхідно обов’язково обрати мову навчання підручника (для підручників, що передбачається перекладати, відкриватиметься відповідне поле з переліком мов, на які здійснюватиметься переклад), а також указати кількість примірників і розподілити 5 альтернативних підручників (на вибір закладу освіти) з цього навчального предмета/інтегрованого курсу у порядку пріоритету для даного закладу освіти.

Альтернативні підручники, з урахуванням пріоритету, надійдуть до закладу освіти у тому випадку, якщо основний чи інший альтернативний підручник не увійде до переліку підручників, що можуть друкуватися за кошти державного бюджету.

У випадку, якщо заклад освіти має потребу в підручникові кількома мовами, у цьому ж вікні необхідно натиснути на кнопку створення нової

закладки. У новій закладці вікна редагування назв підручників можна буде обрати іншу мову перекладу підручників, кількість примірників для цієї мови, а також альтернативи. Після внесення всіх змін слід натиснути «Зберегти».

5. Після заповнення форми необхідно скористатися опцією для перегляду (натиснути кнопку «Перегляд» та перевірити правильність внесених даних) та відправки (натиснути кнопку «Відправити»). На створений документ необхідно накласти електронний цифровий підпис АЦСК ПАО КБ «ПриватБанк» або АЦСК ІДД ДФС (далі – ЕЦП), а створену форму з результатами вибору підручників відправити на сторінку органу управління освітою, функції яких здійснюють структурні підрозділи з питань освіти районних, міських (районних у містах) державних адміністрацій (далі – ОУО), яким вони підпорядковані.

Заклади освіти, які не підпорядковуються ОУО, передають результати вибору в електронній формі (у форматі pdf) за місцезнаходженням цього закладу освіти до відповідного департаменту (управління) освіти і науки обласних, Київської міської державних адміністрацій (далі – Департамент облдержадміністрації).

Після відправки з’являється можливість роздрукувати форми.

У разі відсутності ЕЦП відповідальний у закладі освіти у спеціальному вікні зазначає, що бере на себе відповідальність за внесені дані, та вписує свої прізвище, ім’я, по батькові.

Під час заповнення форми вибору підручників у СПЗ ВП закладам освіти необхідно врахувати:

Заклади освіти заповнюють спеціальні форми вибору лише для тих підручників, які використовуватимуться у даному закладі освіти у 2023/2024 навчальному році.

1. Заклади освіти заповнюють спеціальні форми вибору підручників окремо для підручників для 10 класу, які беруть участь у Конкурсі, й окремо для підручників для 10 класу, які плануються для повторного видання.

Форму вибору підручників для 10 класу заповнюють заклади освіти, які здійснюють освітню діяльність на рівні профільної середньої освіти.

Опорні заклади освіти оформлюють вибір електронних версій оригінал-макетів підручників у тому числі й для своїх філій.

2. Кількість примірників кожного з підручників має відповідати реальному вибору закладу освіти та визначається як фактична кількість учнів у 9 класах та кількість учителів, які викладають у 9 класах даного закладу освіти у 2022/2023 навчальному році.

У разі відсутності у закладі освіти 9 класів (заклади професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти, що використовують в освітньому процесі підручники для закладів загальної середньої освіти), кількість примірників кожного з підручників визначається як прогнозована кількість учнів у 10 класі даного закладу освіти на наступний 2023/2024 навчальний рік.

Привертаємо увагу керівників закладів освіти, що Рахунковою палатою під час проведення аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених МОН на забезпечення підручниками та посібниками, було встановлено, що часом заклади освіти надають недостовірну потребу в підручниках і посібниках, зокрема, неправомірно її збільшують.

Отже, зазначена потреба у підручниках має чітко відповідати кількості учнів вищеназваних класів.

3. Якщо в закладі освіти кількість 10 класів на паралелі більше одного, то можна вибирати різні підручники для кожного класу.

Проте, ураховуючи досвід попередніх років, було б бажано, щоб педагогічна рада ухвалила вибір для закладу освіти щодо однієї назви підручника з кожного навчального предмета/інтегрованого курсу.

4. Для класів закладів освіти, у яких здійснюється освітня діяльність мовою національної меншини, вибирають підручники (крім мови і літератури відповідних корінних народів та національних меншин, української мови для класів з навчанням мовою національної меншини) з представлених для вибору українською мовою.

6. Для класів закладів освіти, у яких здійснюється освітня діяльність мовою національної меншини, за побажаннями учнів та їхніх батьків або осіб, які їх замінюють, можуть вибиратись підручники з переліку для закладів освіти з навчанням українською мовою.

7. Спеціальні заклади освіти для дітей з особливими освітніми потребами, що використовують підручники для ЗЗСО, вибирають підручники лише з предметів, які є в Типовій освітній програмі спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами (відповідно до нозологій).

Привертаємо увагу, що **керівники закладів освіти несуть персональну відповідальність за достовірність результатів вибору та своєчасність їх оформлення.**

У разі виникнення запитань заклади освіти можуть звернутися до «Call-центру» щодо допомоги педагогічним працівникам під час конкурсного відбору підручників за телефоном (044)248-21-61.

Якщо заклад освіти допустить помилку під час оформлення результатів вибору, лист про скасування форми надсилати не потрібно. У програмі необхідно ввести відповідні корективи та повторно відправити форму. **Слід зазначити, що після створення ОУО узагальненої форми внесення змін закладами освіти є неможливим.**

Органи управління освітою, функції яких здійснюють структурні підрозділи з питань освіти районних, міських (районних у містах) державних адміністрацій, ***11 травня (підручників для повторного видання з 11 до 12 травня) 2023 року***:

узагальнюють результати вибору, здійснені підпорядкованими їм закладами освіти та оформлені ними в ІТС «ДІСО»;

надсилають узагальнені результати вибору до відповідного Департаменту облдержадміністрації у порядку, встановленому законодавством.

Узагальнені результати вибору ОУО оприлюднюються на вебсайті цього ОУО наступного дня після оголошення висновків Конкурсної комісії, а саме ***19 травня 2023 року.***

Порядок дій користувачів органів управління освітою в системі ІТС «ДІСО» під час узагальнення ними результатів вибору підручників, здійснених підпорядкованими закладами освіти:

1. Відповідальна особа в ОУО за оформлення результатів вибору ОУО (далі – Відповідальний) авторизується у системі за своїм логіном і паролем (у разі відсутності логіну та паролю слід звернутися до відповідальної особи за вибір підручників у Департаменті облдержадміністрації).

2. Відповідальний на сторінці ОУО обов'язково перевіряє наявність всіх підпорядкованих закладів освіти у системі (у разі відсутності одного чи декількох закладів слід звернутися до відповідальної особи за вибір підручників у Департаменті облдержадміністрації).

3. Відповідальний у закладці вибору підручників системи ІТС «ДІСО» виставляє відмітки для кожного закладу освіти, який має створити форми з результатів вибору.

4. Відповідальний перевіряє наявність відправлених ЗЗСО форм з результатами вибору.

5. У разі, коли всі ЗЗСО надіслали необхідні форми з результатами вибору, відповідальний створює узагальнені форми (**окремо для підручників для 10 класу, які беруть участь у Конкурсі, й окремо для підручників для 10 класу, які плануються для повторного видання**).

6. Відповідальний накладає на створені узагальнені форми ЕЦП та відправляє їх до відповідного Департаменту облдержадміністрації.

7. Узагальнені результати вибору ОУО в паперовій або електронній формі засвідчуються підписом керівника (заступника керівника) відповідно до вимог законодавства.

Департаменти облдержадміністрації з 12 до 15 травня (підручників для повторного видання з 15 до 16 травня) 2023 року:

узагальнюють результати вибору ОУО, та оформлені ними в ІТС «ДІСО»;

надсилають узагальнені результати вибору до ІМЗО в порядку, встановленому законодавством (у паперовій формі на адресу 03035, м. Київ, вул. Митрополита Василя Липківського, 36, к. 209, в електронній формі на електронну адресу 2018.imzo@gmail.com).

Узагальнені результати вибору Департаменту облдержадміністрації оприлюднюються на вебсайті цього департаменту наступного дня після оголошення висновків Конкурсної комісії, а саме ***19 травня 2023 року.***

Порядок дій користувачів Департаментів облдержадміністрації у системі ІТС «ДІСО» під час узагальнення ними результатів вибору, надісланих ОУО, які їм підпорядковані:

1. Відповідальна особа в Департаменті облдержадміністрації за оформлення результатів вибору (далі – Відповідальний) авторизується у системі за своїм логіном і паролем (у разі відсутності логіну та паролю, звернутися до відповідального за вибір підручників в області).

2. Відповідальний перевіряє наявність відправлених підпорядкованими органами управління освітою форм з узагальненими результатами вибору.

3. У разі, коли всі підпорядковані ОУО надіслали необхідні форми з узагальненими результатами вибору, Відповідальний створює узагальнені форми (**окремо для підручників для 10 класу, які беруть участь у Конкурсі, й окремо для підручників для 10 класу, які плануються для повторного видання**).

4. Відповідальний накладає на створені узагальнені форми ЕЦП та відправляє їх до ІМЗО.

5. Узагальнені результати вибору Департаменту в паперовій або електронній формі засвідчуються підписом керівника (заступника керівника) цього Департаменту відповідно до вимог законодавства.

Узагальнені результати вибору, які надійшли від Департаментів облдержадміністрації, розглядатимуться Конкурсною комісією. За результатами цього розгляду будуть сформовані пропозиції щодо переліку підручників для 10 класу ЗЗСО, які можуть видаватися за кошти державного бюджету у 2023 році.

Слід зауважити, що до переліку підручників для 10 класу ЗЗСО, які можуть друкуватися за кошти державного бюджету у 2023 році, можуть не увійти окремі підручники, обрані певним закладом освіти. У такому випадку до закладу освіти надійдуть друковані примірники тих підручників для 10 класу, які обрані цим закладом освіти за наступним пріоритетом, наприклад другим (можливо третім …).

Визначення остаточного переліку підручників, що видаватимуться за кошти державного бюджету у 2023 році, відбудеться ***з 29 до 31 травня 2023 року*** в системі ІТС «ДІСО» автоматично на підставі сформованих рейтингів ЗЗСО і вважатиметься потребою певного ЗЗСО в підручниках для 10 класу на 2023/2024 навчальний рік. Після чого будь-які зміни щодо назв підручників та їхньої кількості неможливі.

Задля цього:

Органи управління освітою, функції яких здійснюють структурні підрозділи з питань освіти районних, міських (районних у містах) державних адміністрацій, ***29 травня 2023 року:***

узагальнюють оновлені результати вибору, здійснені підпорядкованими їм закладами освіти;

надсилають оновлені узагальнені результати вибору до відповідного Департаменту облдержадміністрації у порядку, встановленому законодавством.

Департаменти облдержадміністрації з 30 до 31 травня 2023 року:

узагальнюють оновлені результати вибору ОУО, та оформлені ними в ІТС «ДІСО»;

надсилають оновлені узагальнені результати вибору до ІМЗО в порядку, встановленому законодавством (у паперовій формі на адресу 03035, м. Київ, вул. Митрополита Василя Липківського, 36, к. 209, в електронній формі на електронні адреси 2018.imzo@gmail.com та navchalna_kniga@ukr.net).